

Beretning 2005

Et forstanderskifte er en markant begivenhed for en efterskole. Og netop en så markant begivenhed har vi været i gennem i det seneste år. Det er noget der kræver mange overvejelser, en del spænding og noget arbejde.

Kort efter sidste generalforsamling stod det klart at forstander Ib Korsgaards og skolens veje måtte skilles. Ib Korsgaard ønskede orlov til videreuddannelse i dette skoleår, et ønske som bestyrelsen ikke kunne imødekomme, også ud fra den betragtning at vi havde hørt, at viceforstanderen var i færd med at søge nyt job, og vi kunne derfor risikere at stå uden ledelse i dette skoleår. Det mente bestyrelsen ikke var forsvarligt, og derfor afslog vi Ibs ønske. Jeg vil gerne understrege at bestyrelsen absolut anser videreuddannelse som en god ting, vel at mærke relevant videreuddannelse. Det er altså ikke derfor Ib fik afslag, al den stund at bestyrelsen ikke har været inde i en vurdering af, om uddannelsesønsket var relevant, men ønsket er alene vurderet ud fra et ledelsesmæssigt synspunkt.

De efterfølgende begivenheder førte til, at der mellem Ib Korsgaard og Hobro Efterskole blev lavet en aftale om hans fratræden som forstander efter gensidig overenskomst., således at han gjorde skoleåret 2003/04 færdig og herefter stoppede. Samtidig fik vi en opsigelse fra viceforstander Hanne Korsgaard, idet hun havde fået andet arbejde. Jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke Hanne og Ib for det arbejde de har gjort for Hobro Efterskole både i pædagogisk henseende, men også at de forlader en økonomisk veldrevet skole i god vedligeholdelsesstand. Vi vil ønske Hanne og Ib held og lykke i deres videre færd.

Så kom vi alligevel til at stå uden forstander, så en konstituering blev en nødvendighed. Det utaknemmelige job med at holde stolen varm til en ny forstander påtog Iben Hyldgaard Olesen sig. Jeg ved, det er en svær opgave pludselig at skulle skille sig ud fra flokken og påtage sig rollen som leder, og ikke mindst igen at gå tilbage i flokken som loyal medarbejder, når der kommer en ny leder. Men du kendte betingelserne og accepterede opgaven og løste den, tør jeg vidst godt sige, til alles tilfredshed – tak for det.

Lige så snart vi kunne se, at det bar mod et forstanderskifte på skolen, gjorde bestyrelsen sig overvejelser over proceduren med at ansætte en ny forstander. Vi søgte konsulenthjælp til opgaven, og det er ikke sådan at konsulenter løser opgaven, nej de stiller en masse spørgsmål, der er med til, at man med sig selv afklarer sin egen holdning til de egenskaber, vi søger hos en ny forstander. Vi har i bestyrelsen været tvunget til at gøre os nogle overvejelser over begreberne overordnet ledelse – som bestyrelsen skal tage sig af, og daglig ledelse – som er forstanderens opgave. Og nok så spændende er der et område mellem overordnet og daglig ledelse, som parterne skal samarbejde om. Hele skolen – både bestyrelse og medarbejdere er blevet sat i gang med at diskutere begreberne strategisk ledelse, pædagogisk ledelse, personaleledelse og økonomisk/administrativ ledelse, og vi er blevet bedt om at forholde os til, hvad vi synes, der er vigtigst, hvis vi blandt ansøgerne til stillingen ikke fandt en, der kunne det hele. Jeg mener at kunne konkludere, at det var en god og spændende proces, og at vi alle på et eller andet plan blev beriget.

Vi fik ansøgning til forstanderstillingen fra tre velkvalificerede kandidater. Det er selvfølgelig ikke så mange, men nu er målet jo ikke at tiltrække mange ansøgere men at tiltrække kvalificerede ansøgere, så vi valgte at indlede en ansættelsesprocedure, der endte med, at vi ansatte Birgith

Rasmussen som forstander fra 1. november 2004. Birgith er kendt på skolen, idet hun har været lærer her i en periode for nogle år siden og har herefter gjort sig nogle ledererfaringer som friskoleleder, og nu har hun så lyst til at vende tilbage til efterskoleverdenen. Birgith er sammen med sin mand Jørgen og deres børn flyttet ind i stuehuset på gården, som således stadig er forstanderbolig.

Vi siger velkommen til Birgith, og så er det, at man både som medarbejdere og som bestyrelse skal til at mærke efter, hvordan vindretningen evt. skiftede, og om den tiltog eller aftog i styrke. Med en ny forstander skal der komme forandringer, men forandringer komme jo også mange gange som et forstyrrende element i vores dagligdag. Hvorfor er det, vi hidtil har gjort nu ikke godt nok længere? Det kan jo også være, at det er godt nok, og vi bare ikke har været gode nok til at forklare os, men omvendt kan vi ikke i tilstrækkelig grad forklare og begrunde, det vi gør, så er det måske tiden til at putte det i mølposen. Efterskoleforeningen har holdt kursus i ledelse, hvor både Birgith og jeg deltog. Og et par af overskrifterne fra et af foredragene var: *Når lederen bliver for populær er det højst sandsynlig udtryk for at han/hun ikke gør sit job godt nok. Og Bestyrelserne bør ikke føle sig for godt hjemme på skolen, for de skal kunne tage et kritisk blik på forholdene.* Sådanne udtalelser har givet anledning til nogle refleksioner, selv om jeg vil mene, at det er forhold vi hele tiden har haft for øje.

En andet af de markante udtalelser på førnævnte kursus var *ledelse uden visioner er som sovs uden kartofler.* Jeg har før i beretningerne talt om visioner og defineret visioner, som det der er inden for synsvidde men ikke inden for rækkevidde. Også i år er der blevet arbejdet med visioner for skolen, og jeg tror det vil fremgå af forstanderens beretning, så jeg vil ikke komme nærmere ind på det, men blot konstatere, at vi i bestyrelsen har sat en udvikling i gang, hvor vi har talt meget om at befinde sig i det røde hav, hvor alle skoler nu befinder sig, men at det gælder om at komme over i det blå hav, hvor man indtil videre er alene. Det gælder altså om at finde ud af: Hvad kan vi og hvad vil vi.

Anders Bech Thøgersen fremhæver specialefterskolernes pionerarbejde med at få flere talenter frem hos de unge som et udviklingsarbejde til efterlignelse i skoleformen, men han advarer samtidig mod, at uden udvikling risikerer man at lave skole til en svunden tid og ende som en anakronisme. Specialefterskolerne har gjort et stykke pædagogisk pionerarbejde, og vi har succes i tiden, men vi må også kende vores besøgstid og gå med i samfundets udvikling, og dermed de nye krav der pædagogisk stilles til os. Det nye regeringsgrundlag har et afsnit om 10. klasse – det har vel ikke undgået nogens opmærksomhed, og Bertel Haarder har på Efterskoleforenings årsmøde sagt, at 10. klasse skal være begyndelsen på noget nyt frem for afslutningen på noget, bl.a. skal der i 10 klasse være mere brobygning. Vi har ikke her på skolen arbejdet så meget i de forskellige klassetrin, men vi har afgangselever, og vi har gennem årene gjort os nogle erfaringer med forskellige former for udslusning, lige som vi har et videnskabeligt arbejde, der siger noget om, hvad der er nødvendig for de unge, når de forlader os. Vi må derfor også yde vores bidrag i debatten om den fremtidige 10. klasse og søge at præge udviklingen i en retning, som vi mener er rigtig. Skolen vil arbejde hen mod et konkret udspil, og bestyrelsen vil tage del i arbejdet, og lige nu er begrænsningerne skolens værdigrundlag og til en vis grad skolens fysiske rammer.

Undervisningsministeriet arbejder med et begreb de kalder ”stå mål med”. Det betyder, at efterskolernes undervisning skal stå mål med den undervisning, eleverne kunne have fået i folkeskolen. Vi kan sagtens være enige om, at eleverne skal have en ordentlig undervisning, men ”at stå mål med ” er jo ikke nødvendigvis ”at gøre det samme som”. Og vi håber ikke, det kommer så langt, at vi skal indrette vores undervisning efter folkeskolens trin- og slutmål. Hvis det sker, så har

vi jo lavet efterskolerne om til folkeskoler med kostafdeling. Undervisningsministeriet har senest overfor skolerne præciseret, at ” *det skal være muligt at genfinde væsentlige faglige emner fra folkeskolen i efterskolernes undervisningsplaner.*” Det gælder nu om at holde tungen lige i munden. Vi kan være enige om, at vi skal give vore elever mindst de samme muligheder for at komme videre i uddannelsessystemet, som de ville have haft, hvis de gik i folkeskolen, vi skal i undervisningsemnerne desuden skele til folkeskolens, men samtidig skal vi lave undervisning på vores eget formål og værdigrundlag. Arbejdet med skolens undervisningsplan bliver derfor utrolig vigtig både for skolens medarbejdere og for bestyrelsen – undervisningsplanen skal bestå testen på en gang ”at stå mål med” og leve op til skolens værdigrundlag. Der er sat en arbejdsplan i gang her på skolen med en reformulering af undervisningsplanen, dels for at den kan leve op til ministeriets skabelon på området, men også fordi vi skal leve op til de krav, jeg netop har omtalt. På vores skole, som jo på en række punkter lever af at være et alternativ til folkeskolens undervisning, forudser jeg, at øvelsen bliver meget svær, men vi har aftalt, at arbejdet skal være færdig i dette skoleår, så en ny undervisningsplan kan træde i kraft med det nye skoleårs begyndelse. Dermed være ikke sagt, at vi så regner med at have en endelig undervisningsplan, der kan gælde i mange år. Jeg tror, vi bliver nødt til at sige: Ret til ændringer forbeholdes.

Sidste skoleårs selvevaluering havde til formål at undersøge, hvorvidt vi flytter elevernes selvopfattelse på det faglige område i løbet af et skoleår. Vi udarbejdede et spørgeskema og vurderede på læsning, skrivning og matematik. Konklusionen blev, at vi flytter elevernes selvopfattelse og på nær nogle ganske få, flyttes de alle i positiv retning. Vi har størst succes med at flytte elevernes selvopfattelse på det danskfaglige område, mens vi i noget ringere grad flytter deres selvopfattelse på det matematikfaglige område. Det er selvsagt et tilfredsstillende resultat, og det er altid rart at få at vide, at man gør et godt stykke arbejde. Faren i det ligger deri, at det bliver en sovepude, for vi må jo ikke glemme, at verden omkring os er i evig bevægelse, så hvis vi bare husker at bevæge os med i samme tempo, så bliver vi ved med at være foran. I dette skoleår er der lavet et spørgeskema, der som mål har, at vi kan selvevaluere på elevernes sociale kompetencer.

Der er på lærerområdet indgået en ny overenskomst her i foråret. Efterskolernes Lærereforening kunne påvise et lille lønefterslæb i forhold til folkeskolen, og det bliver der så rettet op på. Desuden er det aftalt, at skolerne skal have formuleret en skriftlig lønpolitik senest 1. januar 2006. I forbindelse hermed vil Undervisningsministeriet være behjælpelig med at lave et idekatalog, som skolerne kan forholde sig til. Det er et arbejde der pågår hen over sommeren. Her på skolen har vi allerede nedskrevet vores lønpolitik. Det kan godt være, at den trænger til et eftersyn, men vi har valgt at udskyde et sådant, til vi har set resultatet af ministeriets anstrengelser. Der er jo for så vidt ingen grund til at lave et stort arbejde, hvis andre vil gøre det for os.

På det bygningsmæssige område har der været stilstand i det forløbne år. Dels har vi valgt at holde lav profil med at igangsætte nye store projekter til efter forstanderskiftet – det kunne jo være, at der med den nye forstander kom nye ideer, der også krævede visse bygningsmæssige tiltag. Dels mangler vi at afklare med os selv og hinanden, hvilke bygningsmæssige tiltag vi har mest brug for. Der er for bestyrelsen skitseret tre eller fire større byggerier. De er alle rare at have, men på den anden side er de ikke af en karakter, at skolen bryder sammen, hvis de ikke bliver til noget. Vi har ikke råd til at sætte dem alle i gang på samme tid, så der må prioriteres og laves en rækkefølge, så vi kan klare dem over en årrække, og tidshorisonten kan godt, med de stadig strammere tilskudsregler, være 15 til 20 år. Hver sit byggeprojekt har sine fortalere og sine fordele, og bygningsudvalget har overtaget den svære opgave at lave en udbygningsplan for skolen, vel vidende at nogle vil blive

glade og andre vil blive skuffede. Mens vi venter på en sådan plan, har vi i det indeværende budgetår valgt at gøre en række mindre opgaver færdige – det er i det store og hele opgaver, der er blevet skubbet foran os årene igennem. Desuden arbejder vi stadig på at finde andre og billigere måder, hvorpå vi kan forsyne skolen med varme.

Regnskabet viser et overskud på 281.000 kr. Det svarer til en overskudsgrad på 1,8% af omsætningen mod bestyrelsens måltal på 4%. Regnskabet er således ikke helt tilfredsstillende men dog forklarligt. Vi nåede ikke helt op på det budgettede antal årselever, desuden har der været ekstraordinære udgifter til forstanderskiftet, og også på bygningsvedligeholdelsen har der været et større forbrug end budgetteret. Der er i det budget for 2005, der også fremlægges her i dag, taget skridt til at rette op på forholdene. Skolen har en stigende likviditetsgrad som nu er på 111 og ligeledes en stigende soliditetsgrad nu på 53. 12,2 % af de ansatte er ansat på særlige vilkår. Der var i alt beskæftiget 30.1 årsværk i regnskabsåret 2004.

Lad mig slutte med på bestyrelsens vegne at takke alle medarbejdere for et godt og veludført arbejde og for med- og modspil i årets løb. Specielt vil jeg gerne takke vores forstander for din måde at lede skolen på og for engagementet i skolen, Jeg vil også gerne takke bestyrelsen for arbejdet i årets løb og skolens samarbejdspartnere for den tillid, I i årets løb har vist skolen.

Hermed overlader jeg bestyrelsens beretning til generalforsamlingens behandling.